

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО НАУЧЕН ТРУД ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“ В НБУ

СТАНОВИЩЕ

От Елена Борисова Тарашева, Нов български университет, доктор по Математическа лингвистика, доцент в научно направление 2.1. Филология, Анализ на дискурса (Медии) за придобиване на научната степен доктор на науките по професионално направление 2.1. Филология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки, с кандидат доцент доктор Борис Анатолиевич Наймушин.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

В научния труд се изследва историята на дипломатическия превод в България. Чрез различни просопографски данни се проследява дейността на първите преводачи на държавния режим, установен в България през 1944 година. Създадена е впечатляваща база данни от свидетелски наративи, интервюта, снимков материал, биографични разкази и устна история, на основата на която се проследява какви хора се привличат за преводачи, след като професионалната общност, наследена от предходния режим се изолира. Изследва се с какви езици работят, как протича професионалният им път, какви мерки предприема държавата, за да повиши квалификацията. Не са пропуснати и фактори, които правят един преводач нежелан в съответната общност. Правят се паралели с развитието на превода в близки и приятелски страни, като СССР, САЩ, Румъния, Унгария и Куба.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Особено подробно е описана мотивацията за извършеното изследване. От една страна изследванията на преводаческата гилдия, ангажирана в междудържавни отношения са рядкост, произтичат от друг тип текстове и следват задачи, неприсъщи на преводазнанието. С това те не допринасят за развитието на общността, не създават креативния наратив, нужен за укрепване и управление на тази специфична страна на превода. Вторият аспект, който подхранва мотивацията е практическият опит на автора като конферентен и дипломатически преводач, личните познания и нарочно организираният достъп до истинско богатство от материали. Задачите са изложени с разбиране за процеса на научната работа. Във връзка с целта, са изброени шест конкретни задачи, чрез които да се постигне поставената цел. Те се обуславят от историческите връзки между събитията, личностите и взаимодействията в конкретния исторически период. В този смисъл, работата насочва към просопографията и микро-историята, чрез които авторът създава своето изложение – на практика исторически-дескриптивен разказ за преводачите и историческия контекст на тяхната дейност.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Установяването на начина на възникване на професионалната общност на дипломатическите преводачи може да бъде постигнато с помощта на исторически разкази, съпоставка на визуални

документи и текстове, нарочно проведени интервюта и критически прочит на наличните данни. С това се включват методи от антропологията. Методологията се описва на две места в текста – на стр. 8 и от стр. 49 до стр. 55. В описанието са включени научни дисциплини, като преводознание, антропология и история, но и подходи – микро-история и просопография. Идентифицират се и материали като биографии, интервюта, визуални материали. Споменава се критически анализ, който действително представлява методология, но не се открива подробно какво се анализира, по какви критерии и как това допринася за постигане на целта на изследването.

Като позитивен момент може да се посочи подробното описание на ограниченията, които се налагат при работата с конкретните материали – например субективността в мемоарните текстове. На високото академично ниво на академичната степен доктор е важно кандидатът да осъзнава както възможностите на събрания материал, така и недостатъците.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.¹

Като кандидат за научната степен „доктор на науките“, доцент Наймушин съзнава необходимостта да създаде приноси с труда си. Те са организирани в 4 групи: методологични, историографски, емпирични и конкретни идентификации. Назован е и обобщаващ принос на цялостния труд. Като методологичен принос е посочена иновативността на изследвания обект, както и приложението на слабо познатата у нас и по света просопография. Назовава се и метод за идентификация на преводачи чрез съпоставка на визуални и текстови материали. В процеса на работата се е оформило и понятие „масова субективна перспектива“ – при която обратно на тенденцията всеки участник да пази свои спомени, които се различават от тези на другите участници, всички участници клонят към една и съща представа за случилото се.

Историографският принос на дисертацията е несъмнен. Библиографска справка показва множество истории на дипломатията, но единствените публикации по темата за дипломатическия превод са на кандидата за научната степен „доктор на науките“. Просопографията, като наука за изследване на динамиката и кохезивността на тясно свързана обществена група, действително рядко присъства в работата на българските учени. Тя е малко позната сред филолозите, което е жалко, тъй като в основата и са наративи, критическо четене на текстове и проследяване на признаците на вътрешното развитие на групата под влияние на различни фактори – всички от които са присъщи на езиковедските изследвания.

Сред емпиричните приноси са посочени богатата мултимедийна база от данни, събрани за целите на дисертационния труд. Всъщност голяма част от дисертацията е посветена на начина на събиране и анализ на материали. Неслучайно е изразена благодарност на многобройните спомоществователи на усилието. Посочва се значанието на сефарадската общност за развитието на дипломатическия превод, както и по-малко очакваната връзка с испанската гражданска война. По-изненадващ е приноса на бригадирското движение за развитието на превода. Представени са многобройни материали по темата. Може би това явление е уникално за българската действителност. За първи път са систематично документирани и реконструирани биографии, професионални практики и форми на посредничество на група дипломатически

¹ Отнася се за научната степен „доктор на науките“.

преводачи, останали досега в периферията на изследванията върху българската дипломатическа и преводаческа история.

Изследователят прави уточнението, че многото имена, назовани в текста, не бива да се смятат за изброявания, а като обобщение на частното в рамките на общото развитие. В едно историческо описание, имената имат своето място, затова аз приемам персонализациите като позитивен момент в работата. Нямам съмнение, че някои преводачи притежават всички качества на исторически личности, особено когато става въпрос за история на дипломатическия превод.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Докторантът е представил списък с всички свои публикации, вместо тези, свързани с настоящия дисертационен труд. Сред тях преброих 26 по темата на дипломатическия превод. Те са писани на български, руски и английски език. Голяма част са в реферираното издание *English Studies at NBU*, чиито редактор е доцент Наймушин. Те обхващат всички теми, разгледани в дисертацията: преводът и международното бригадирско движение, особеностите на превода при важни дипломатически срещи на високо ниво, обучението по превод както на ниво университет, така и следдипломните квалификации и т.н. Личи развитие на темите, осветляване от различен ъгъл, във връзка със спецификата на изданието.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Посочени са 5 цитирания в научни издания у нас и предимно в чужбина и 2 цитирания в монографични трудове. Особено престижно е цитирането в наръчника по конферентен превод на известното научно издателство Раутлидж, както и в *Language Cognition and Neuroscience*, 35(1), 1-15.

7. Мнения, препоръки и бележки.

За мен работата е приносна, може би дори основополагаща в дисциплината История на превода. Събраните материали впечатляват със своя обхват и разнообразие. За мен трябва да се засили и прецизира описанието на методологията – да се разграничи от теоретични дисциплини и подходи, като се опишат действително начините на анализ на събраните материали.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Оценката ми за представения научен труд, както и за публикациите по темата е положителна. Смятам, че тя е основание за присъждане на научната степен „доктор на науките“.

Дата.....

ELENA
BORISSOVA
TARASHEVA

Digitally signed by
ELENA BORISSOVA
TARASHEVA
Date: 2026.09.30
15:00:31 +03'00'

Подпис.....